

A Weiss Manfréd konzernről a Rákosi Mátyás Műveik: egy családi vagyon végnapjai ^[1]

„Az SS erők hatalmába került Weiss Manfréd családtagok [...] kénytelenek voltak az ellenük, illetve hozzátartozóik ellen alkalmazott, személyes szabadságukat és életüket közvetlenül veszélyeztető jogellenes fenyegetés hatása alatt, a Weiss Manfréd vállalatokat és minden egyéb ingó- és ingatlan vagyonukat az SS erők egy gazdasági csoportjának [...] 25 évre kezelésbe átad. [...]” Ennek ellenében az SS erők említett gazdasági csoportja ígéretet tett arra, hogy a Weiss Manfréd család tagjait semleges külföldre szállítja.”

Bevezetés

Weiss Manfréd és bátyja 1882-ben egy kis konzervüzemet hozott létre Budapesten. Ekkor talán még maguk sem gondolták, hogy döntésükkel Magyarország talán máig legsikeresebb családi vállalkozását indították útjára. A fiatalabb alapító és tehetséges örökösei ugyanis néhány évtized alatt az apró üzemből hatalmas vállalatbirodalmat varázsoltak. Jó üzleti érzékkel hamar felismerték, hogy a gyors fejlődés titka a hadseregnek való beszállításban rejlik. Az élelmiszer mellett csakhamar rátértek tehát a katonai vonatkozású termékek gyártására is, amelynek eredményeképpen hallatlan ütemű fejlődés vette kezdetét (a gyárvezető szinte jobban ráértett mire lesz szüksége egy-két évtized múlva a hadseregnek, mint maguk a tábornokok), melyet csak Magyarország 1944. március 19-én bekövetkezett német megszállása tudott - véglegesen - megakasztani. A gazdaságban elért sikereik előtt a mindenkorai politikai elit is meghajolt: Weiss Manfréd 1916-ban főrendiházi tagsággal, 1918-ban pedig bárói címmel lett "gazdagabb". Utódai és örökösei is méltóknak bizonyultak e címek viselésére: az 1940-es évekre a közel negyvenfősre duzzadt család magáénak tudhatta fél Magyarországot - persze gazdasági-ipari értelemben. A familiába ugyanis majd' mindegyik jelentősebb üzleti partner (bankárok, gyártulajdonosok) bekerült a családok (Chorin, Mauthner, Kornfeld, stb.) egymás közötti házassági révén. Az üzleti kapcsolatot rokoni kapcsolatokkal fűzték tehát szorosabban, amelynek eredménye: konzernvállalat-birodalom, amely az összes jelentős ipari ágazatban igyekezett meghatározó irányító pozíciókat szerezni, ezáltal a politikai döntéseket is befolyásolni. Csak egy példa: az 1938-ban meghirdetett nagyszabású magyar fegyverkezési ("győri") program kivételzetlenül lett volna a WM vállalatok - amelybe az akkori egyetlen hazai repülőgépgyár is beletartozott - termelési kapacitásának igénybevétele nélkül. Ugyanez áll a II. világháború időszakára is. Ezekben az években a vállalatokon keresztül a család valószínűleg jó nyereségeket könyvelhetett el, ám egyúttal ez okozta a versztűket is. A hadigazdaság minden jelentős ágát birtokló konzern a kormányzat számára (és később a németek számára is) stratégiai fontosságúvá vált, kvázi "nemzeti vállalatként" tekintettek a család vagyonát képező gyárakra. Ez többek között azt jelentette, hogy a vállalatok termelését minden körülmények között fenn kellett tartani, főleg azután, hogy Németország hadiiparában a szövetséges légitámadások érzékeny veszteségeket okoztak. De jelentette azt is, hogy állami akarat rendelje el bizonyos gyáregységek létesítését (pl. 1943-ban a Dunai Repülőgépgyár Rt. felépítését).

Így a Weiss család számára a német megszállással - és a zsidóknak minősülő vagyon elkobzását elrendelő határozatokkal - minden megváltozott. A vállalatok családi vezetéséről többé szó sem lehetett. A vállalatok irányításáért megindult a német versenyfutás: mind a Göring Werke, mind a Himmler vezette SS magáénak akarta tudni a mérhetetlen vagyon képviselő iparóriást. Kettejük közül az utóbbi került ki győztesen a rivalizálásból. Ennek eredményeképpen a Waffen-SS és a Weiss család 1944. május 17-én meglehetősen egyoldalú szerződést kötött egymással: a családtagok semleges országokba (Portugália, Svájc) távozhatnak, szabad eltávozásuk fejében azonban minden vagyonukat átadják 25 évre "bizalmi kezelésbe" a Kurt Becher képviselte német gazdasági csoportnak. Hogy miért nem tulajdonba (és miért kellett ehhez egyáltalán jogügylet), arra vonatkozóan több teória is magyarázatul szolgálhat. Egyrészt a megszállásnak - német politikai megfontolásokból - éppen az lett volna a lényege, hogy látszat szerint ne tűnjön annak. Németországnak ugyanis csak Magyarország gazdasági potenciáljára és lojalitásának biztosítására volt szüksége és nem pedig egy esetleges ellenállási mozgalom kirobbanására, ezáltal a termelés akadozására. Az ország tehát formailag szuverén maradt, ahol nincs helye egy idegen hatalom szabadrablásának. Másrészt elképzelhető, hogy az SS ezzel az ajánlattal került előnyösebb pozícióba Göringekkel szemben.

A család sikertörténetére (és vagyonára) pontot tevő szerződés-komplexum négy szerződésből (I, II, III, IV), egy pótszerződésből és egy meghatalmazásból állt. Az I. szerződésben a Weiss Manfréd család egy árja tagjától a Kurt Becher által vezetett SS-csoport egy kis vállalatot, a Házértékesítő és Kezelő Rt.-t vásárolt. Ez lett az új holding. A II. szerződésben és a pótszerződésben a szerződést aláíró családtagok átadták a szerződésben felsorolt összes rész-vényeiket az új holdingnak 25 évre "bizalmi kezelésbe". A III. szerződésben a németek köte-lezettségét vállalták arra, hogy a 25 év letelte után visszaadják az egész vagyont a családnak, ha nem élnek a szerződésben biztosított elővételi jogokkal. A szerződés a vállalatok bruttó forgalma után évi 5 % részesedést biztosított a németeknek a "bizalmi vagyonkezelési tevékenységért". E kikötés rejti a németek tulajdonképpeni célja: az 5% tudniillik olyan magas részesedést jelentett, amit a vállalatok semmiképpen sem tudtak volna elviselni, s így a konzern 25 év alatt szép lassan eladódott volna a német "vagyonkezelőkkel" szemben. Ez a kikötés tehát burkoltan magában foglalta a vállalatirias német kézre kerülését. A szerződés IV. része - melyet Kurt Becher sohasem adott ki a kezéből és amely a mai napig sem került elő - tartalmazta a német ellenszolgáltatásokat: lehetővé teszik a családtagok szabad eltávozását, készpénzben fizetnek részükre 600 000 dollárt és 250 000 RM-t. A németek (annak biztosítására, hogy a Weiss-család külföldön sem fog Németország ellen dolgozni) túszként vissza-tartották a család öt tagját. A szerződés megkötésének körülményeiről a korabeli szemtanúk visszaemlékezéseit olvasva kaphatunk közelebbi képet.

A német vezetésűvé vált konzern ezután nagyjából még fél évig termelt lényegesebb zavarok nélkül, sőt még a front átvonulását is - kisebb-nagyobb károsodások árán - sikerült átvészelnie. 1945 elején - tekintettel stratégiai hadászati jelentőségére - a csepeli gyárak szovjet katonai parancsnokság alá kerültek. Az újjáépítést megkönnyítette, hogy Vörös Hadsereg 1945 augusztusában visszaadta a gyárat a magyar államnak.

A konzern-vállalatok - mintegy az államosítás előszeleként - 1946. december 1-jén kerültek állami kezelésbe, majd 1947 elején a Szovjetunió váratlanul bejelentette igényét a vállalatok iránt. Indoklásul azzal érveltek, hogy a konzernnek a németekkel szemben a szerződés megkötése napján megrendelés-tartozása mutatható ki, ezért a potsdami egyezmény értelmében a vállalatok hadizsákmánynak minősülnek (a tartozás összege meghaladta a gyárak forgalmi értékét, így a gyárak kvázi-zálogtárgyaknak voltak tekintendők). A magyar fél ezzel szemben arra mutatott rá, hogy mind a megszállás, mind a szerződés kényszer-jellege érvénytelenné teszi magát a szerződést is, tehát az magyar kézből tulajdonképpen sohasem került át német kézbe.

A vállalatok azonban sohasem kerültek egy újabb nagyhatalom birtokába, mivel azokat többszöri átszervezés és az 1948-as államosítást követően 1949. január 1-jén nemzeti válla-lattá nyilvánították. Nem sokkal később, 1950 márciusában "személycseré" is történt a vállalat élén: néhány éven át Rákosi Mátyás Vas- és Féművek volt a hivatalos elnevezés.

Az alábbi dokumentumcsokor a Weiss Manfréd vállalatok - és természetesen a család, mint egykori tulajdonos - 1944-1950 közötti, fent vázolt történetének fontosabb állomásait villantja fel.

Források

Okiratok

I. Megállapodás

(Weiss Anna bárónő és Kurt Becher SS Obersturmbannführer között)

amely egyrészt Weiss Jenőné (szül. Geitler Anna) - a továbbiakban "WJ"-vel rövidítve -, másrészt a Becher SS Obersturmbannführer által képviselt magyar devizabelföldi csoport - a továbbiakban "B" csoportként rövidítve - között jött létre:

"WJ", mint egyedüli részvényes eladja a "B" csoportnak és a "B" csoport megvásárolja "WJ"-től a Házértékesítő és Kezelő Rt. összes részvényeit/részvényutalványait éspedig 5 000, egyenként 30-30 pengő névértékű darabot összesen 150 000 pengő értékben.

"WJ" a mai napon a "B" csoportnak átadta a teljes 5 000 darab részvényre vonatkozó részvényutalványt, melynek átvételét ezennel elismerik. A vételár 150 000 pengőt tesz ki, mely összeg kifizetésére 26 év halasztást engedélyeznek.

Ezen szerződéssel kapcsolatos összes illetékek és költségek a Házértékesítő és Kezelő Rt.-t terhelik.

Budapest, 1944. május 17.

Weiss Jenőné bárónő (szül. Geitler Anna)	Weiss Jenőné bárónő (szül. Geitler Anna s. k.)
Kurt Becher SS Obersturmbannführer	Kurt Becher s. k.

Feleségem fenti nyilatkozataihoz ezennel hozzájárulok:

Weiss Jenő báró Weiss Jenő s. k.

A fenti aláírások ma előttünk, mint tanúk előtt történtek meg.

Budapest, 1944. május 17.

Dr. Hoff György ügyvéd	Hoff György s. k.
Fenyvesi Zoltán	Fenyvesi Zoltán s. k.
Dr. Wilhelm Schneider ügyvéd és közjegyző	Dr. Wilhelm Schneider s. k.
Dr. Friedrich Zabransky ügyvéd	Dr. Friedrich Zabransky s. k.

II. Megállapodás

(A Weiss, Chorin, Mauthner és Kornfeld családok árja és nem árja tagjainak megállapodása a Kurt Becher SS Obersturmbannführer által képviselt csoporttal)

A Weiss, Chorin, Mauthner és Kornfeld családok árja és nemárja tagjainak, akik egymással a legszorosabb rokoni és személyi kapcsolatban vannak az a meggyőződésük, hogy részbeni nemárja származásuk miatt német oldalról velük szemben szükségképpen megnyilvánuló bizalmatlanság következtében a legjobb akaratuk mellett sem lesznek abban a helyzetben, hogy a fegyverkezési kapacitás emelésére vonatkozó követeléseknek kielégítő módon eleget tegyenek. Ezért a rokoni csoport saját elhatározásából Kurt Becher SS Obersturmbannführerhez, az SS budapesti felszerelési törzskarának vezetőjéhez fordult, közvetítse nevezett az SS Reichsführerhez azon kérésüket, hogy az SS Reichsführer vétesse át 25 évi bizalmi vagyonkezelésbe az úgynevezett Weiss Manfréd konzern, valamennyi érdekörébe tartozó gyártóművel, valamint a családtagok telek- és háztulajdonával együtt. Az SS Reichsführer ezen kérésről értesült és elrendelte, hogy a Házértékesítő és Kezelő Rt., Budapest, mint bizalmi vagyonkezelő kössön erre vonatkozó megállapodást a rokoni csoporttal. E társaság részvényei 100%-ban a Kurt Becher SS Obersturmbannführer által képviselt csoport tulajdonát képezik.

Erre való tekintettel a mai napon a Weiss család tagjai, mégpedig:

1./ Özv. Mauthner Alfrédné, szül. Weiss Elza bárónő	/Zs[idó]/
2./ Mauthner Ferenc	/Zs/
3./ báró Weiss Jenő	/Zs/
4./ Weiss Jenőné bárónő, szül. Geitler Anna	/Á[rja]/
5./ Weiss Alfonz báró	/Zs/
6./ Weiss Alfonzné bárónő, szül. Herzog Erzsébet	/Zs/
7./ Weiss Gábor báró	/Zs/
8./ Weiss Márta bárónő	/Zs/
9./ Kornfeld Móric báró	/Zs/
10./ Kornfeld Móricné bárónő, szül. Weiss Marianna bárónő	/Zs/
11./ Kornfeld Mária bárónő	/Zs/
12./ Kornfeld Hanna bárónő	/Zs/
13./ Kornfeld Tamás báró	/Zs/
14./ Kornfeld György báró	/Zs/
15./ Kornfeld Györgyné bárónő, szül. Kawalsky Elza	/Á/
16./ Dr. Chorin Ferenc	/Zs/
17./ Chorin Ferencné, szül. Weiss Daisy bárónő	/Zs/
18./ Chorin Erzsébet	/Zs/
19./ Chorin Daisy	/Zs/
20./ Weiss Edit bárónő	/Zs/
21./ Dr. Borbély Ferenc	/Á/
22./ Dr. Margaretha Herbert	/Á/
23./ ifj. dr. Heinrich Antal	/K[evertfajú]/

(a következőkben röviden rokoni csoport) valamint a Házértékesítő és Kezelő Rt. között, amelyet az aláírási joggal rendelkező igazgatósági tagok - Dr. Borbély Ferenc és Kornfeld Györgyné bárónő, szül. Kawalsky Elza - képvisel, a következő megállapodást kötötték:

I.

A Weiss Manfréd konzern fedővállalata a Labor Bizalmi Rt. Ebben a vállalatban talál-ható az I. számú melléklet szerint közvetlen tulajdonban vagy egy leányvállalata tulajdonában az

- összes Weiss Manfréd Vas- és Acélművek Rt. részvény,
- összes Dunai Repülőgépgyár Rt. részvény,
- összes Agrárglobus Mezőgazdasági és Gépkereskedelmi Rt. részvény,
- összes Metalloglobus Fémkereskedelmi Rt. részvény,
- összes Termoglobus Egészségügyi Berendezések és Csókereskedelmi Rt. részvény,
- összes Ferroglobus Vasárukereskedelmi Rt. részvény, amelynél megjegyzendő, hogy nagyobbik részvényhányada (az újabb részvények) a Weiss Manfréd család tagjainak tulajdonát képezi, de a Labor Bizalmi Rt.-nek ezen újabb részvények kiadása iránt szerződés szerinti követelési joga van.

II.

Továbbá a Labor Bizalmi Rt. birtokol még a II. számú mellékletnek megfelelően különböző érdekeltségeket iparvállalatokban, egyéb részvénytársaságokat és kötvényeket.

A Weiss Manfréd Vas- és Acélművek Rt. tulajdonában található többek között az összes Sigg Alumíniumgyár Rt. részvény, a Mauthner Ödön Magtermelő- és Magkereskedelmi Rt. részvényeinek 5/6-a, a Telekkezelő és Értékesítő Rt. összes részvénye és további vegyes részvénytársaságok.

III.

- A. A Weiss, Chorin, Kornfeld és Mauthner család tagjainak magántulajdonát képezi a fent említett Labor Bizalmi Rt. fedővállalat III. számú melléklet szerinti, és a szintén a Weiss Manfréd konszernhez tartozó alábbi vállalatok összes részvénye (III. melléklet 2. pont) a) Weiss Manfréd Repülőgép- és Motorgyár Rt.
b) Weiss Manfréd Alumíniumművek Rt.,
c) Weiss Manfréd Első Magyar Konzervgyára és Ércárugyára Rt.,
d) Első Kecskeméti Konzervgyár Rt.
- B. Ezenkívül a rokoni csoport tagjainak magántulajdonában vannak olyan további, a III. mellékletben részletezett vállalatok részvényei, melyek nem tartoznak a Weiss Manfréd kon-szernhez. A fegyverkezési kapacitás növelése iránti követelésre való tekintettel azonban ezen részvényeket is átadják bizalmi kezelésre a Házértékesítő és Kezelő Rt.-nek a követ-kezőkkel együtt:
a) Magyar Általános Kőszénbánya Rt.
b) Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
c) Magyar Kender-, Len- és Jutágyár Rt.
d) Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.
e) Magyar Posztógyár Rt.
- C. Az egyes családtagok, valamint a Labor Bizalmi Rt. érdekeltségei az I-III. mellékletben látható.

IV.

Alulírott családtagok a fentnevezett részvénytársaságokban bírt teljes részvénytulajdonukat 25 évi időtartamra visszavonhatatlanul a Házértékesítő és Kezelő Rt. bizalmi kezelésébe adják át.

A rokoni csoport árja tagjai ezért írásban utasították a Labor Bizalmi Rt.-t, hogy szolgáltassa ki részvényeiket (részvényutalványaik) a Házértékesítő és Kezelő Rt.-nak.

A rokoni csoport nemárja tagjai részvényeiket (részvényutalványaik) a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál helyezték letétbe. E családtagok letéti elismervényei a Labor Bizalmi Rt. birtokában vannak. Ez utóbbiak visszavonhatatlanul átruházzák a Házértékesítő és Kezelő Rt.-ra a letétbehelyezett részvényeik (részvényutalványaik) kiadására vonatkozólag nevezett bankkal, illetve a Labor Bizalmi Rt.-vel szemben a vonatkozó letéti elismervények kiszolgáltatására irányuló igényeiket.

Ezzel ezek a részvények (részvényutalványok) is átadásra kerültek a Házértékesítő és Kezelő Rt. bizalmi kezelésébe.

V.

A szerződés időtartama alatt a Házértékesítő és Kezelő Rt. bizalmi vagyonkezelői tevő-kenységéért az I. a) -f) és a III. a) - d)-ben felsorolt összes társaságok forgalmából 5% forgalmi részesedést kap. E társaságokkal az erre vonatkozó szerződések meg fogják kötni.

E társaságok osztalékaiból belső elszámolási viszonylatban a Házértékesítő és Kezelő Rt. és a rokoni csoport 50-50%-ot, az utóbbi azonban mai értékben legfeljebb évi, összesen 1 000 000 pengőt kap.

Azoknak a társaságoknak osztalékait, melyek nincsenek 100%-ban a Labor Bizalmi Rt., ennek valamelyik leányvállalata vagy a rokoni csoport tulajdonában - a Házértékesítő és Kezelő Rt. kapja - az árja tulajdonban levő részvények kivételével, amelyek osztalékai az illető tulajdonosokhoz fog befolyjni. Ez szintén csak a belső elszámolási viszonylatban érvényesül. (Lásd a VI. szakasz 2. bekezdést is.)

VI.

A részvényeseknek a kezességi viszony ideje alatt nincs joguk a részvényeket elidegeníteni vagy megterhelni.

Ez a bizalmi vagyonkezelési jogviszony a bizalmi vagyonkezelő társaságnak teljes jogot ad arra, hogy a részvényesek összes, részvényen alapuló jogait saját nevében gyakorolja.

VII.

E szerződéssel összhangban a bizalmi vagyonkezelő társaság szavatolja, hogy a bizalmi vagyonkezelési jogviszony ideje alatt nem fogja érvényesíteni a Labor Bizalmi Rt.-nak a rokoni csoporttal szemben fennálló, a IV. mellékletben felsorolt követeléseit.

VIII.

Az SS Reichsführernek az az álláspontja, hogy a bizalmi vagyonkezelésre átvett vagyontárgyakat a kezelési jogviszony lejárta után, amennyire csak lehetséges, azonos minőségben és állapotban fogják visszaadni.

A felek ezt tudomásul vették és egyetértenek abban, hogy terrortámadások és szabotázs-akciók esetében ez a lehetőség nem áll fenn és ilyen címen a Házértékesítő és Kezelő Rt.-val mint bizalmi vagyonkezelővel szemben nem lehet követelésekkel fellépni.

A bizalmi vagyonkezelő társaság azonban a magyar állammal szemben adott esetben felmerülő igényeket érvényesíteni fogja.

Mihelyt ezeket a károkat a magyar állammal szembeni igény érvényesítése útján nem lehet kielégíteni, a kiesést - az egyes társaságok érdekében - az osztalékokból arányosan kell fedezni.

IX.

A Házértékesítő és Kezelő Rt. ezen bizalmi vagyonkezelési jogviszony befejezése után egy évi időtartamra elővételi jogot kap a rokoni csoport tagjai fent felsorolt összes részvényeire.

X.

Minden, ezzel a szerződéssel kapcsolatos költség és illeték a Házértékesítő és Kezelő Rt.-t terheli.

XI.

A férjek feleségeik nyilatkozataihoz ezennel kifejezett beleegyezésüket adják.

Budapest, 1944. május 17.

Házértékesítő és Kezelő Részvénytársaság.
Hausverwertungs- und Verwaltungs A. G.
Borbély s. k.
Kornfeld Györgyné bárónő szül.
Kawalsky Elza s. k.

Mauthner Elza s. k.
Mauthner Ferenc s. k.

Kornfeld Tamás s. k.
Kornfeld György s. k.

Weiss Jenő s. k.	Kornfeld Elza szül. Kawalsky s. k.
Weiss Anna s. k.	Dr. Chorin Ferenc s. k.
Weiss Alfonz s. k.	Chorin Daisy, szül. Weiss s. k.
Weiss Erzsébet s. k.	Chorin Erzsébet s. k.
Weiss Gábor s. k.	Chorin Daisy s. k.
Weiss Márta s. k.	Weiss Edit s. k.
Kornfeld Móric s. k.	Borbély Ferenc s. k.
Kornfeld Marianna s. k.	Margaretha Herbert s. k.
Kornfeld Mária s. k.	Heinrich Antal s. k.
Kornfeld Hanna s. k.	

A fenti aláírások ma előttünk, mint tanúk előtt történt meg.

Budapest, 1944. május 17.

Hoff György s. k.
Fenyvesi Zoltán s. k.
Dr. Wilhelm Schneider s. k.
Dr. Friedrich Zabransky s. k.

I. melléklet

a) Weiss Manfréd Vas- és Fémművek Rt.

Tőke: 8 400 000 pengő (7 000 x 1 200 pengő)

Labor Bizalmi Rt.	6 160 darab
Ferroglobus	420 darab
Metalloglobus	420 darab

Összesen: 7 000 darab

b) Dunai Repülőgépgyár Rt.

Tőke: 6 000 000 pengő (6 000 x 1 000 pengő)

Labor	6 000 darab
-------	-------------

c) Agrárglobus Mezőgazdasági és Gépkereskedelmi Rt.

Tőke: 50 000 pengő (500 x 100 pengő)

Labor	500 darab
-------	-----------

d) Metalloglobus Fémkereskedelmi Rt.

Tőke: 500 000 pengő (5 000 x 100 pengő)

Labor	5 000 darab
-------	-------------

e) Termoglobus Egészségügyi Berendezések és Csőkereskedelmi Rt.

Tőke: 150 000 pengő (12 000 x 12,50 pengő)

Labor	12 000 darab
-------	--------------

f) Ferroglobus Vasárkereskedelmi Rt.

Tőke: 3 000 000 pengő (30 000 x 100 pengő)

Régi részvények:	5 000 darab
Labor	
Új részvények:	1 000 darab
Labor	

Weiss Anna bárónő	(Á)	4 000 darab
Dr. Borbély Ferenc	(Á)	2 000 darab
Dr. Herbert Margaretha	(Á)	2 000 darab
Kornfeld Elza bárónő	(Á)	4 000 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	4 000 darab
Chorin Daisy	(Zs)	4 000 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	4 000 darab
Összesen:		30 000 darab

II. melléklet

A Labor Bizalmi Rt. tulajdonában lévő azon részvénytársasági értékpapírok, melyeket nemzetközi járványellenes célokra fordítanak:	665 darab
Agrárglobus Mezőgazdasági és Gépkereskedelmi Rt.	500 darab
Bauxit Trust AG. (50 frank)	20 darab
Váltókötvények	500 darab
Dunai Repülőgépgyár Rt.	6 000 darab
Egercsehi Kőszénbánya és Portlandcementgyár Rt.	2 178 darab
Electro Osmose AG.	2 500 darab

Első Magyar Szövő- és Kötőgyár Rt.	4 013 1/2 darab
Erdélyi Hangya Szövetkezetek	264 800 darab
Erdőgazdasági és Faipari Rt.	2 000 darab
Felsőmagyarországi Bánya- és Kohóművek Rt.	1 200 darab
Ferroglobus Vasárkereskedelmi Rt.	6 000 darab
Ipari Robbanóanyag Rt.	2 500 darab
Metalloglobus Fémkereskedelmi Rt.	5 000 darab
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank	2 080 darab
Pécsmegyei Mezőgazdasági és Kenderipari Rt.	2 400 darab
Pusztavámi Szénbánya Rt.	3 000 darab
Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt.	400 darab
Szolnoki Cukorgyár Rt.	177 darab
Termoglobus Egészségügyi Berendezések és Csőkereskedelmi Rt.	12 000 darab
Unió Ingatlanforgalmi Rt.	1 365 darab
Vadásztöltény,- Gyutacs- és Fémárugyár Rt.	6627,22 darab
Villanyosgyújtógyár Rt.	333 1/3 darab
Weiss Manfréd Vas- és Fémművek Rt.	6 160 darab

III. melléklet

1.) Labor Bizalmi Rt.

Tőke: 960 000 pengő (960 x 1 000 pengő)

Weiss Anna bárónő	(Á)	160 darab
Dr. Borbély Ferenc	(Á)	80 darab
Dr. Herbert Margaretha	(Á)	80 darab
Kornfeld Elza bárónő	(Á)	160 darab
Ifj. Dr. Heinrich Antal	(K)	5 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	160 darab
Chorin Daisy	(Zs)	155 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	160 darab
		Összesen: 960 darab

2.) a) Weiss Manfréd Repülőgép- és Motorgyár Rt.

Tőke: 6 000 000 pengő (6 000 x 1 000 pengő)

Weiss Anna bárónő	(Á)	1 000 darab
Mauthner Elza	(Zs)	1 000 darab
Kornfeld Marianna bárónő	(Zs)	1 000 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	1 000 darab
Chorin Daisy	(Zs)	1 000 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	1 000 darab
		Összesen: 6 000 darab

b) Weiss Manfréd Alumíniumművek Rt.

Tőke: 1 000 000 pengő (1 000 x 1 000 pengő)

Weiss Anna bárónő	(Á)	166 2/3 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	166 2/3 darab
Mauthner Elza	(Zs)	166 2/3 darab
Kornfeld Marianna bárónő	(Zs)	166 2/3 darab
Chorin Daisy	(Zs)	166 2/3 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	166 2/3 darab
		Összesen: 1 000 darab

c) Weiss Manfréd Első Magyar Konzervgyára és Ércárugyára Rt.

Tőke: 960 000 pengő (4.800 x 200 pengő)

Weiss Anna bárónő	(Á)	704 darab
Dr. Borbély Ferenc	(Á)	352 darab
Dr. Herbert Margaretha	(Á)	352 darab
Kornfeld Elza bárónő	(Á)	704 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	704 darab
Chorin Daisy	(Zs)	704 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	704 darab
Metalloglobus		288 darab

Ferroglobus 288 darab
Összesen: 4 800 darab

d) Első Kecskeméti Konzervgyár Rt.

Tőke: 500 000 pengő (5 000 x 100 pengő)

Weiss Anna bárónő (Á)	833 1/3 darab
Dr. Borbély Ferenc (Á)	416 1/3 darab
Dr. Herbert Margaretha (Á)	416 1/3 darab
Kornfeld Elza bárónő (Á)	833 1/3 darab
Íj. Dr. Heinrich Antal (Á)	33 darab
báró Weiss Antal (Zs)	833 1/3 darab
Chorin Daisy (Zs)	800 1/3 darab
Weiss Edit (Zs)	833 1/3 darab
Összesen:	5 000 darab

3) a) Magyar Általános Kőszénbánya Rt.

Tőke: 48.400 000 pengő (242 000 x 200 pengő)

Weiss Anna bárónő (Á)	1 960 darab
Kornfeld Elza bárónő (Á)	20 darab
báró Weiss Jenő (Zs)	200 darab
báró Weiss Gábor (Zs)	1 650 darab
Weiss Márta (Zs)	961 darab
özv. Mauthner Elza (Zs)	556 darab
Chorin Daisy (Zs)	2 236 darab
Chorin Erzsébet (Zs)	2 200 darab
Weiss Edit bárónő (Zs)	1 600 darab
Összesen:	11 183 darab

b) Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

Tőke: 25 000 000 pengő (500 000 x 50 pengő)

Weiss Anna bárónő (Á)	10 400 darab
báró Weiss Jenő (Zs)	746 1/3 darab
báró Weiss Alfonz (Zs)	5 032 1/3 darab
Weiss Erzsébet bárónő (Zs)	2/3 darab
báró Weiss Gábor (Zs)	8 700 darab
Weiss Márta bárónő (Zs)	10 000 darab
özv. Mauthner Elza (Zs)	3 745 1/3 darab
Mauthner Ferenc (Zs)	3 333 darab
Kornfeld Marianna bárónő (Zs)	3 1/3 darab
Kornfeld Elza (Á)	5 578 darab
Dr. Chorin Ferenc (Zs)	7 460 1/3 darab
Chorin Daisy (Zs)	2 000 darab
Összesen:	66 445 2/3 darab

c) Magyar Kender-, Len- és Jutaggyár Rt.

Tőke: 5 000 000 pengő (125 000 x 40 pengő)

Dr. Franz Chorin (Zs)	18 340 darab
-----------------------	--------------

d) Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.

Tőke: 38 200 000 pengő (1 274 x 30 pengő)

báró Weiss Jenő (Zs)	1 286 1/6 darab
báró Weiss Alfonz (Zs)	378 1/6 darab
báró Weiss Gábor (Zs)	5 809 darab
Weiss Márta bárónő (Zs)	8 497 darab
özv. Mauthner Elza (Zs)	5 670 1/6 darab
Mauthner Anna (Zs)	5 601 darab
Kornfeld Marianna bárónő (Zs)	843 1/6 darab
Kornfeld Mária bárónő (Zs)	2 801 darab
Kornfeld Hanna bárónő (Zs)	2 800 darab
báró Kornfeld György (Zs)	210 darab
báró Kornfeld Tamás (Zs)	210 darab
Chorin Daisy (Zs)	5 979 1/6 darab

Dr. Chorin Ferenc	(Zs)	11 455 darab
Chorin Erzsébet	(Zs)	210 darab
íj. Chorin Daisy	(Zs)	12 210 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	7 506 1/6 darab
Összesen:		71 466 darab

e) Magyar Posztógyár Rt.

Tőke: 1 800 000 pengő (45 000 x 40 pengő)

báró Weiss Jenő	(Zs)	273 darab
báró Weiss Gábor	(Zs)	3 750 darab
Weiss Anna bárónő	(Á)	3 750 darab
Dr. Borbély Ferenc és Dr. Herbert Margaretha	(Á)	3 750 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	273 darab
özv. Mauthner Elza	(Zs)	273 darab
Kornfeld Marianna bárónő	(Zs)	273 darab
Kornfeld Mária bárónő	(Zs)	1 875 darab
Kornfeld Hanna bárónő	(Zs)	1 875 darab
Chorin Daisy	(Zs)	273 darab
Chorin Erzsébet	(Zs)	3 750 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	4 023 darab
Összesen:		24 138 darab

f) Unió Ingatlanforgalmi Rt.

Tőke: 50 000 pengő (5 000 x 10 pengő)

Weiss Anna bárónő	(Á)	605 5/6 darab
Kornfeld Elza bárónő	(Á)	605 5/6 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	605 5/6 darab
özv. Mauthner Elza	(Zs)	605 5/6 darab
Chorin Daisy	(Zs)	605 5/6 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	605 5/6 darab
Összesen:		3 635 darab
Labor Bizalmi Rt. (lásd a II. mellékletet)		1 365 darab
Összesen:		5 000 darab

IV. melléklet

Kimutatás a Weiss családnak a Labor Bizalmi Rt.-nál 1944. április 29-én vezetett számláiról.

	Tartozik	Követel
1. Weiss Jenő báró	268 610	
2. Weiss Jenőné bárónő, szül. Geittler Anna	209 951	
3. Weiss Alfonz báró	581 265	
4. Weiss Alfonz báró "Kötött számla"		80 000
5. Weiss Alfonzné báróné, szül. Herzog Erzsébet	2 752	
6. Weiss Edit bárónő	613 377	
7. Weiss Edit bárónő "Kötött számla"		857 221
8. Özv. Mauthner Alfrédné, szül. Weiss Elza bárónő	6 423 474	
9. Kornfeld Mórícne bárónő, szül. Weiss Marianna bárónő	4 940 808	
10. Kornfeld Mórícne bárónő, szül. Weiss Marianna bárónő "Külön számla"		21 369
11. Chorin Daisy	2 744 942	
12. Dr. Chorin Ferenc	765 028	
13. Dr. Borbély Ferenc és felesége	106 969	
14. Dr. Borbély Ferenc	7 454	
15. Dr. Margaretha Herbert		4 279
16. Kornfeld Györgyné báróné, szül. Kawalsky Elza	42 477	
17. Kornfeld Hanna bárónő		15 570
18. Kornfeld Mária bárónő		15 570
19. Weiss Gábor báró	80 903	
20. Weiss Márta bárónő	36 334	
21. Chorin Erzsébet		7 263
22. Derekegyházi birtok	5 225 320	
23. Weiss Manfréd örökösök közös elszámolási számlája	244 669	
24. Weiss Manfréd örökösök új közös elszámolási számlája		136 809

A fenti követelésekhez még az 1944. április 29-ét követő időből származó viszonylag jelentéktelen összegek járulnak.

22 294 333 1 138 081

1 138 081

21 156 252 pengő

III. Megállapodás
(Weiss Anna bárónő és Kurt Becher SS Obersturmbannführer között)

Mely egyrészt a Becher SS Obersturmbannführer által képviselt csoport - a következőkben röviden "B" csoport - másrészt Weiss Jenőné bárónő (szül. Geitler Anna) - a következőkben röviden "WJ" - között jött létre.

A "B" csoport kötelezi magát, hogy a Házértékesítő és Kezelő Rt. összes részvényeit (részvényutalványait), amelyeket ma "WJ"-től vétel útján megszerzett, "WJ"-nek vagy jogutódjának 26 év letelte után az eredetileg kikötött vételáron (melynek kiegyenlítésére halasztást engedélyeztek) visszaadja, kivéve, ha a Házértékesítő és Kezelő Rt. a részére ma biztosított elővételi jogot a felek előtt ismert II. megállapodás szerint gyakorolja. Utóbbi esetben 150 000 pengő vételár, melynek kiegyenlítésére halasztást engedélyeztek, esedékessé válik és 3 hónappal az elővásárlási jog gyakorlása után kifizetendő.

E szerződéssel kapcsolatos összes illetékek és költségek a Házértékesítő és Kezelő Rt.-t terhelik.

Budapest, 1944. május 17.

Weiss Jenőné bárónő (szül. Geitler Anna)	Weiss Jenőné bárónő (szül. Geitler Anna s. k.)
Kurt Becher SS Obersturmbannführer	Kurt Becher s. k.

Feleségem fenti nyilatkozataihoz ezennel hozzájárulok:

Weiss Jenő báró Weiss Jenő s. k.

A fenti aláírások ma előttünk, mint tanúk előtt történtek meg.

Budapest, 1944. május 17.

Dr. Hoff György ügyvéd	Hoff György s. k.
Fenyvesi Zoltán	Fenyvesi Zoltán s. k.
Dr. Wilhelm Schneider ügyvéd és közjegyző	Dr. Wilhelm Schneider s. k.
Dr. Friedrich Zabransky ügyvéd	Dr. Friedrich Zabransky s. k.

Pótmegállapodás

Mely 1944. június 6-án egyrészt a Weiss, Chorin, Mauthner és Kornfeld rokon csoport, másrészt a Házértékesítő és Kezelő Rt. között az 1944. május 17-én megkötött II. megállapodás kiegészítéseképpen jött létre.

I.

A II. megállapodást a Weiss, Chorin, Mauthner és Kornfeld rokon csoport részéről e szerződés 1-23. pontjában felsorolt személyek kötötték.

Az alant felsorolt személyek e szerződést tudomásul vették és ennek teljes tartalmához azonos jogokkal és kötelezettségekkel csatlakoznak:

24. id. dr. Heinrich Antal /Á/
25. Heinrich Antalné szül. Chorin Irén /Zs/
26. Mauthner Anna /Zs/
27. Mauthner Gabriella /Zs/

II.

A Weiss, Chorin, Mauthner és Kornfeld rokon csoport tagjai a II. megállapodásban és annak mellékleteiben feltüntetett részvényvagyonon kívül 25 évi időtartamra visszavonhatatlanul átadják a Házértékesítő és Kezelő Rt.-nak ezen pótszerződés végén felsorolt további részvényeiket is.

III.

A felek kifejezetten megállapodnak abban, hogy e pótmegállapodás a II. megállapodást egyáltalán nem érinti és, hogy az utóbbi tartalmilag minden egyes pontját tekintve értelemszerűen irányadó a jelen pótmegállapodásra is.

IV.

E pótmegállapodással kapcsolatos valamennyi illeték és költség a Házértékesítő és Kezelő Rt.-t terheli.

V.

Összeállítás az ezen pótmegállapodás tárgyát képező részvények tulajdonosi megoszlásáról.

1.) Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.

Weiss Anna bárónő (Á)	5 599 darab
Weiss Alice (K)	620 darab
Összesen:	6 219 darab

2.) Mauthner Ödön Magtermelő és Magkereskedelmi Rt.

ö.zv. Mauthner Elza (Zs) 2 000 darab

3.) Magyar Kender-, Len- és Jutagvár Rt.

id. Dr. Heinrich Antal (Á) 9 500 darab

4.) Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt.

báró Weiss Jenő	(Zs)	611 1/3 darab
Weiss Anna bárónő	Á)	500 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	671 1/3 darab
báró Weiss Gábor	(Zs)	600 darab
özv. Mauthner Elza	(Zs)	823 1/3 darab
Mauthner Gabriella	(Zs)	750 darab
Kornfeld Mária bárónő	(Zs)	100 darab
Kornfeld Marianna	(Zs)	816 1/3 darab
Kornfeld Hanna	(Zs)	100 darab
Dr. Chorin Ferenc	(Zs)	891 1/3 darab
Chorin Daisy	(Zs)	900 darab
Chorin Erzsébet	(Zs)	900 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	906 1/3 darab

5.) Goldberger Sámuel és Fiai Rt.

Dr. Chorin Ferenc	(Zs)	665 darab
Chorin Daisy	(Zs)	700 darab
Chorin Erzsébet	(Zs)	1 200 darab
ifj. Chorin Daisy	(Zs)	1 000 darab
		Összesen: 3 565 darab

6.) Nagybecskereki Cukorgyár Rt. (Délcukor)

báró Weiss Jenő	(Zs)	379 1/6 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	279 1/6 darab
özv. Mauthner Elza	(Zs)	37 3/6 darab
Kornfeld Marianna	(Zs)	12 3/6 darab
Dr. Chorin Ferenc	(Zs)	612 3/6 darab
Chorin Daisy	(Zs)	400 darab
Ifj. Chorin Daisy	(Zs)	800 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	279 1/6 darab
		Összesen: 3 000 darab

7.) Magyar Nemzeti Bank

báró Weiss Jenő	(Zs)	291 2/3 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	171 2/3 darab
özv. Mauthner Elza	(Zs)	331 2/3 darab
Kornfeld Marianna bárónő	(Zs)	291 2/3 darab
Chorin Daisy	(Zs)	391 2/3 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	291 2/3 darab
		Összesen: 1 770 darab

8.) Mauthner Testvérek és Társai Rt.

báró Weiss Alfonz	(Zs)	250 darab
Weiss Erzsébet bárónő	(Zs)	350 darab
báró Weiss Gábor	(Zs)	150 darab
Weiss Márta bárónő	(Zs)	150 darab
Chorin Daisy	(Zs)	350 darab
Dr. Chorin Ferenc	(Zs)	350 darab
Chorin Erzsébet	(Zs)	300 darab
		Összesen: 1 900 darab

9.) Első Magyar Szövő- és Kötőgyár Rt. Vác

báró Weiss Jenő	(Zs)	10 5/6 darab
báró Weiss Alfonz	(Zs)	10 5/6 darab
Kornfeld Marianna bárónő	(Zs)	10 5/6 darab
Chorin Daisy	(Zs)	10 5/6 darab
Weiss Edit bárónő	(Zs)	10 5/6 darab
Dr. Chorin Ferenc	(Zs)	625 darab
özv. Mauthner Elza	(Zs)	10 5/6 darab
		Összesen: 690 darab

10.) Felsőmagyarországi Bánya- és Kohó Rt.

báró Weiss Jenő (Zs)	3 darab
báró Weiss Alfonz (Zs)	3 darab
Kornfeld Marianna (Zs)	3 darab
Chorin Daisy (Zs)	4 darab
Weiss Edit bárónő (Zs)	3 darab

Összesen: 16 darab

özv. Mauthner Elza bárónő szül. Weiss	özv. Mauthner Elza s. k.
Mauthner Ferenc	Mauthner Ferenc s. k.
báró Weiss Jenő	Weiss Jenő s. k.
Weiss Anna bárónő szül. Geitler	Weiss Anna bárónő szül. Geitler s. k.
báró Weiss Alfonz	Weiss Alfonz s. k.
Weiss Erzsébet bárónő szül. Herzog	Weiss Erzsébet bárónő szül. Herzog s. k.
báró Weiss Gábor	Weiss Gábor s. k.
Weiss Márta bárónő	Weiss Márta s. k.
báró Dr. Kornfeld Móric	Kornfeld s. k.
Kornfeld Marianna bárónő	Kornfeld Marianna bárónő
szül. Weiss bárónő	szül. Weiss bárónő s. k.
Kornfeld Mária bárónő	Kornfeld Mária bárónő s. k.
Kornfeld Hanna bárónő	Kornfeld Hanna bárónő s. k.
báró Kornfeld Tamás	báró Kornfeld Tamás s. k.
báró Kornfeld György	báró Kornfeld György s. k.
Kornfeld Elza bárónő szül. Kawalsky	Kornfeld Elza bárónő szül. Kawalsky s. k.
Dr. Chorin Ferenc	Chorin s. k.
Chorin Daisy szül. Weiss bárónő	Chorin Daisy szül. Weiss bárónő s. k.
Chorin Erzsébet	Chorin Erzsébet s. k.
Chorin Daisy	Chorin Daisy s. k.
Weiss Edit bárónő	Weiss Edit s. k.
Dr. Borbély Ferenc	Borbély Ferenc s. k.
Dr. Herbert Margaretha	Herbert Margaretha s. k.
ifj. Dr. Heinrich Antal	ifj. Dr. Heinrich Antal s. k.
id. Dr. Heinrich Antal	id. Dr. Heinrich Antal s. k.
Heinrich Irén szül. Chorin	Heinrich Irén szül. Chorin s. k.
Mauthner Anna	Mauthner Anna s. k.
Mauthner Gabriella	Mauthner Gabriella s. k.

A fenti aláírások ma előttünk, mint tanúk előtt történtek meg.

Dr. Friedrich Zabransky	Dr. Friedrich Zabransky s. k.
Fenyvesi Zoltán	Fenyvesi Zoltán s. k.

Teljhatalmú meghatalmazás

Alulírottak ezennel kijelentjük, hogy 25 évi időtartamra Kurt Becher SS Obersturmbannführernek visszavonhatatlanul teljes meghatalmazást adunk összes vagyoni jogi ügyeinkben való képviseletünkre. Kurt Becher urat kiváltképpen feljogosítjuk, hogy bíróságok és hatóságok előtt korlátlanul képviseljen, bíróságoktól és hatóságoktól érkező végzéseket és egyéb kézbesített iratokat átvegyen, ezekkel szemben jogi eszközöket vegyen igénybe, minden ingó és ingatlan vagyonunkkal - beleértve bankköveteléseket és bankletéteket - ugyanúgy rendelkezze, mint mi magunk.

Becher SS Obersturmbannführert feljogosítjuk, hogy ezt a teljhatalmú meghatalmazást ügyvédekre átruházza.

Ez a teljhatalmú meghatalmazás csak Magyarországon érvényes.

Budapest, 1944. május 17.

özv. Mauthner Alfrédné szül. Weiss Elza bárónő	Mauthner Elza s. k.
Mauthner Ferenc	Mauthner Ferenc s. k.
báró Weiss Jenő	Weiss Jenő s. k.
Weiss Jenőné bárónő, szül. Geitler Anna	Weiss Anna s. k.
báró Weiss Alfonz	Weiss Alfonz s. k.
Weiss Márta bárónő	Weiss Márta s. k.
báró Kornfeld Móric báró	Kornfeld Móric s. k.
Kornfeld Móricné bárónő, szül. Weiss Marianna bárónő	Kornfeld Marianna s. k.
Kornfeld Mária bárónő	Kornfeld Mária s. k.
Kornfeld Hanna bárónő	Kornfeld Hanna s. k.
báró Kornfeld Tamás	Kornfeld Tamás s. k.
báró Kornfeld György	Kornfeld György s. k.
Kornfeld Györgyné bárónő, szül. Kawalsky Elza	bárónő Kornfeld Elza szül. Kawalsky s. k.
Dr. Chorin Ferenc	Dr. Chorin Ferenc s. k.
Chorin Ferencné, szül. Weiss Daisy bárónő	Chorinné Daisy szül. Weiss s. k.

Chorin Erzsébet	Chorin Erzsébet s. k.
Chorin Daisy	Chorin Daisy s. k.
Weiss Edit bárónő	Weiss Edit s. k.
Dr. Borbély Ferenc	Dr. Borbély Ferenc s. k.
Dr. Margaretha Herbert	Margaretha Herbert s. k.
Dr. ifj. Heinrich Antal	Dr. Heinrich Antal s. k.

A fenti aláírások ma előttünk, mint tanúk előtt történtek meg.

Budapest, 1944. május 17.

Dr. Hoff György ügyvéd	Hoff György s. k.
Fenyvesi Zoltán	Fenyvesi Zoltán s. k.
Dr. Wilhelm Schneider ügyvéd és közjegyző	Dr. Wilhelm Schneider s. k.
Dr. Friedrich Zabransky ügyvéd	Dr. Friedrich Zabransky s. k.

1946-BAN HITELESÍTETT, GÉPPEL ÍRT MÁSOLAT

[Az eredetileg német nyelvű szöveg fordítása Karsai Elek - Szinai Miklós: A Weiss Manfréd vagyon német kézbe kerülésének története című tanulmányában (Századok, 1961, 4-5. sz.) közzétett fordítás alapulvételével készült.]

Az irat található: Magyar Országos Levéltár, Weiss Manfréd konzern-vállalatok iratai; Labor Bizalmi Rt., 14. tétel.

Nyilatkozat

Alulírottak, mint a német fegyveres SS által külföldre szállított "Weiss Manfréd" család tagjai s mint az alábbi események közvetlen résztvevői, tanúsítjuk a következőket:

Magyarországnak 1944. március 19-én történt meglepetésszerű megszállása után néhány napon belül a németek a Weiss Manfréd család tagjainak egy részét, mint származásuk, politikai beállítottságuk és a magyar gazdasági életben elfoglalt pozíciójuk miatt a németek szempontjából megbízhatatlan személyeket, elfogták.

Elfogatásuk elkerülése végett a család többi tagjai bujkálni voltak kénytelenek. A bujkáló család egy része azonban később szintén az SS hatalmába került.

A Weiss Manfréd vállalatokat, melyeknek megszerzése a német hadianyaggyártás szempontjából a megszálló csapatoknak elsődrendű érdeke volt, az egymással rivalizáló Göring Művek és az SS fegyveres erők mindegyike a maga számára kívánta biztosítani.

Ilyen körülmények között az SS erők hatalmába került Weiss Manfréd családtagok, de kívülről a család ama tagjai is, akiknek egyelőre sikerült még elfogatásukat elkerülni - hogy a már elfogott családtagokat megmentsék - kénytelenek voltak az ellenük, illetve hozzátartozóik ellen alkalmazott, személyes szabadságukat és életüket közvetlenül veszélyeztető jogellenes fenyegetés hatása alatt, a Weiss Manfréd vállalatokat és minden egyéb ingó- és ingatlan vagyonukat az SS erők egy gazdasági csoportjának - az e csoporttal kötött megállapodás alapján - 25 évre kezelésbe átadni, annak kihangsúlyozása mellett, hogy a tulajdonjogban változás nem áll be.

Ennek ellenében az SS erők említett gazdasági csoportja ígéretet tett arra, hogy a Weiss Manfréd család tagjait semleges külföldre szállítja s hogy a vállalatnál még meglévő zsidó és zsidószármazású munkásokat és tisztviselőket védelemben részesíti, továbbá, hogy abban az esetben, ha a németek kényszerülve lennének Budapestet kiüríteni, a gyárakban robbantásokat nem hajtanak végre és a gyárak felszerelését Nyugatra nem szállítják.

A fentebb említett megállapodást 1944. május 17-én kényszerültek a család mindazon tagjai, akiknek nevén bármilyen vagyontárgy szerepelt, egy Budapest melletti és a német SS által megszállt házban, éjjel 1 órakor, géppisztolyos katonák asszisztálása mellett, aláírni.

Az aláírás megtörténte után a géppisztolyos SS katonák irányításával az egész családot gépkocsikra tették és egy Bécs melletti faluba szállították.

A család egyik tagját, báró Kornfeld Móricot, aki a fentebb események történéseinek egész ideje alatt a Mauthausen-i koncentrációs tábor foglya volt, a családnak Ausztriába való megérkezése után a bécsi Metropol Szállóba szállították és ott a Gestapo főhadiszállásán értesítették arról, hogy a család a fegyveres SS kezében van, azonban semleges külföldre juttatják őket, amennyiben a család többi tagja által már aláírt "megállapodást" báró Kornfeld Móric is aláírja. Kényszerítő körülmények hatása alatt br. Kornfeld Móric a megállapodást szintén aláírta.

1944 júniusának végén a német fegyveres SS erők a család tagjait semleges külföldre szállították, kivéve a családnak öt tagját, akiket túszként visszatartottak, egyrészt a "megállapodásban" kikötött kötelezettségek teljesítésének biztosítására, másrészt azért, nehogy a semleges külföldre kiszállított család tagjai a megállapodás létrejöttének körülményeit nyilvánosságra hozzák.

A háború befejezése után a túszként visszatartott családtagok is kikerülhettek semleges külföldre, Németországnak francia megszállás alatt lévő zónájából.

A család két tagja, akik ezen nyilatkozatot közjegyző előtt hitelesített aláírásukkal erősítették meg, egyúttal a családnak első tagjai is, akik Magyarországra visszatérhettek. A család többi tagjai most igyekeznek a hazautazáshoz szükséges, számos különféle engedélyt megszerezni.

Budapest, 1946. augusztus hó 14-én

Mauthner János
ifj. Heinrich Antal

970/1946. ügyszám

Tanúsítom, hogy Mauthner János úr, magántisztviselő /:IV. Bristol szálló:/ és ifj. Heinrich Antal részvénytársasági igazgató /:IV. Petőfi tér:/, budapesti lakosok, akiket személyesen ismerek, előttem elismerték, hogy a fenti aláírást sajátkezűleg eszközölték.

Budapest, 1946. ezerkilencszáznegyvenhat évi augusztus hó 14. tizennegyedik napján.

közjegyző aláírása

Az irat található: Magyar Országos Levéltár, Weiss Manfréd konzern-vállalatok iratai; Okmánytár, 1332. sz. irat.

Báró Korányi János ügyvezető igazgató feljegyzése

Pro memoria
(báró Korányi János ügyvezető igazgató feljegyzése)

A közzéemlényben és sajnos vezető politikai pártok, sőt kormányköröknél is elterjedt felfogás szerint a Weiss Manfréd konzernhez tartozó vállalatok és érdekeltségek múlt év nyarán a "Göring Werke" tulajdonába mentek át. Ezt a felfogást alátámasztják a család tulajdonát képező konzern részvényeseinek külföldre való kiutazásával kapcsolatban a sajtóban egyre sűrűbben megjelenő cikkek is. Ezek téves információkból kiindulva, a család magatartását élesen bírálják és ezzel

nemcsak az ő szerepüket helyezik érdemtelenül kedvezőtlen megvilágításba, hanem a fegyverszüneti szerződés feltételeire való tekintettel a konzern üzemi berendezéseinek és a család egyéb érdekeltségeinek hadiszákmányként való kezelését is előldézhetik. Utóbbi a magyar természetben oly kiesést jelentene, amely az ország helyreállítását veszélyeztethetné - mindenestre meglasztaná - és a jövótéti szállításokat is, amelyek pontos keresztülvitele a magyar kormány erkölcsi kötelessége és országunk szuverenitásának mielőbbi visszaszerzésére is döntő befolyással van, lehetetlenné tenné.

Fentiekre való tekintettel kötelességünk tartjuk a család magatartását a német megszállás óta és elhatározását megfelelő megvilágításba helyezni és tisztázni, de elsősorban szükségessé tartjuk, hogy a család vezető tagjainak már a német megszállást megelőző időkből tanúsított politikai magatartását ismertessük:

Dr. Chorin Ferenc 1919 nyarán vette át a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat vezetését. Ekkor, dacára az úgynevezett kurzusidőknek, azonnal kapcsolatot keresett és talált a baloldali pártokhoz és mindenképpen igyekezett a munkásság bérkérdéseiben és egyéb szociális problémáinak megoldásánál az említett pártokkal szorosan együttműködni. 1926-tól kezdve, mint a felsőház tagja, ismételt felszólalt ipari kérdésekben és ezekben a felszólalásaiban mindig hangsúlyozta a munkavállalók és munkaadók közötti együttműködés és bizalom szükségességét. Ugyanez a felfogás érvényesült a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségében tartott elnöki beszámolóiban is. Hitler uralomra jutása után nagy aggodalommal figyelte a német befolyás térhódítását, különösen pedig Gömbös Gyula miniszterelnökségét. Ettől az időponttól kezdve a legélesebb harcot folytatta a jobboldali németbarát politika ellen. A kormányváltások során befolyását mindenkor olyan irányban érvényesítette, hogy a különböző kormányokban mérsékelt elemek is helyet foglalhassanak, akik az egyre erősödő német politikai és gazdasági törekvésekkel szemben az ország igaz érdekeit képviselik. Bárdossy bukása után mindent elkövetett, hogy a kormány élére olyan politikus kerüljön, aki nem exponált németbarát és aki - már akkor előrelátva a háború kimenetelét - hajlandó lehet a kellő pillanatban különbéke megkötésére.

1943-ban a Kormányzó a GYOSZ által jelölt személyek közül újból felsőházi taggá nevezte ki. A német sajtó ezt a kinevezést a legélesebben elítélte, ugyanakkor az angol-szász sajtó ebben a kinevezésben a magyarországi kijózanodás egyik tünetét látta.

Ezekben az időkben Chorin Ferencet több oldalról figyelmeztették, hogy németellenes politikai tevékenységével úgy saját magát, mint családját a legnagyobb veszélyeknek teszi ki és ezért helyesen tenné, ha politikai tevékenységét beszüntetve lakhelyét ideiglenesen semleges országba tenné át. Chorin erről hallani sem akart, sőt ellenkezőleg egyre jobban küzdött a fenyegető katasztrófa elhárításának érdekében. Ezzel kapcsolatban ismételt figyelmeztette Horthyt a magyar háborús politika végzetes hibáira és a háborúról való mielőbbi kiválasztás szükségességére. Ezeket a célokat szolgálta a Magyar Nemzet című napilap, melyet sógorával, Kornfeld Móriccal hívott életre. Kornfeld Móric a Magyar Nemzet útján hirdette a munkásság, parasztság és értelmiség összefogásának és a szociális kiegyenlítődének szükségességét. Emiatt a jobboldali sajtó állandóan támadta a Magyar Nemzetet, népront propagandával vádolta és a lap betiltását követelte. Személye is állandó támadások pergőtűzében állott. Ebben a vezetőszerpelt Milotay István játszotta az Újmagyarország hasábjain. Kornfeld Móric közbenjárására láthattak csak napvilágot a Magyar Nemzet nyilvánosságán keresztül Kovács Imre és más parasztpárti vezetők írásai.

Így természetes volt, hogy 1944. március 19-ét követően Chorin Ferencet és Kornfeld Móricot a Gestapo letartóztatta és külföldre szállította. Ugyancsak letartóztatták Weiss Jenőt és fiát, míg a család többi tagjai után a legnagyobb eréllyel nyomozták és igyekeztek őket is hatalmukba keríteni. Letartóztatásba helyezték továbbá a Weiss Manfréd konzern néhány vezető zsidó származású tisztviselőjét is. Ezzel a vállalatok vezetése a tulajdonosok kezéből kiesett és a termelési egység fenntartása többé nem volt lehetséges. Az akkori magyar kormány nemcsak, hogy védelmet nem nyújtott az elfogottaknak, hanem saját intézkedéseivel még a megmaradt vezető tisztviselőket elbocsátotta, új, a vállalat és az ország érdekeivel ellentétes vezetőséget helyezett ezek élére és hivatalos rendeleteken felül sajtópropagandájával oly léggörcs teremtett, amely a vállalatok magyar kézbe való megtartását is kérdésessé tette. Igazolja ezt, hogy a német pártkörökben nagy befolyással bíró és ezáltal az akkori magyar kormánynál mindenható Steyrwerke A. G. és Wienerneustädter Flugzeugwerke A. G. a háborús termelés fokozása címén olyan munkaközösségi szerződéseket erőszakoltak az új vezetőség és a kormány hathatós támogatása mellett a W. M. Repülőgép és Motorgyár r. t.-re, valamint a konzernhez tartozó Dunai Repülőgépgyár r. t.-re, amelyek közül különösen az első, a W. M. Repülőgép és Motorgyár teljes német kézbe való átjuttatását jelentette. Ugyanakkor veszélyeztetve voltak a konzernhez tartozó élelmiszer ipari vállalatok, mint a W. M. Konzervgyár és a Mauthner Ödön Magtermelési Rt. is, amelyeket a Német Követség erőszakos támogatásával a teljesen német befolyás alatt álló Mecsér-féle mezőgazdasági érdekeltségi csoportba akartak bevonni.

Ugyanekkor a Bécsben lévő család tagjainak élete veszélyeztetve volt és a rájuk nehezedő és effektív elszennvedett kínzások hatása alatt kénytelenek voltak egy az SS vezetőségétől kiinduló tárgyalási kezdeményezésnek eleget tenni. Ekkor a család tagjainak tulajdonát képező értékek már részben a Gestapo birtokában voltak, részben a magyar kormány zárta azokat, mint zsidó tulajdon, úgyhogy a vállalat vezetésének még elméleti lehetősége sem maradt a család kezében. E körülmények között is a család tagjainak legfőbb törekvése a konzern egységének és így a nemzeti érdekek megóvása volt.

Különös érdeme a család tárgyaló tagjainak, hogy e rendkívül nehéz körülmények között is oly szerződést tudtak a németekkel kötni, amely a konzernvállalatok családi tulajdonát és ezzel a kétségen kívül azok magyar voltát is biztosította.

A német érdekek, amelyekkel a szerződés elérhető volt és amelyek azt német szempontból indokolták, a következők voltak:

1. A termelés folyamatosságának biztosítása a háború alatt.
2. A magyar gazdasági viszonyok befolyásolásának lehetősége a kezelési szerződés tartama alatt.
3. A vállalatokból és érdekeltségekből származó haszon biztosítása a német érdekeltségek részére.

Hozzájárult a szerződés kedvező feltételek mellett való megkötésének lehetővé tételéhez a Göring Művek és az SS közötti versengés is. A Göring Művek mohóságával szemben az SS a két kormány jóváhagyását éppen a mérsékletével kívánta elérni.

Fenti körülmények között 1944. május 17-én létrejött szerződés lényege a következő:

A család tagjai a tulajdonukat képező vállalatokat és érdekeltségeket 25 év tartamára a német érdekeltség kezelésébe (Treuhänderische Verwaltung) adják. E kezelés keresztülvitele érdekében a család keresztény tagjai a tulajdonukat képező részvényeket a német csoport birtokába bocsájtják, a zsidó származású tagok pedig a zárolt letétben lévő részvényeikről szóló átvételi elismervényeket engedik át a csoportnak. A német csoport felhatalmazást nyer arra, hogy a birtokukba kerülő részvények alapján a részvényeseket megillető jogokat gyakorolja saját nevében. A szerződés tartama alatt a család tagjai a továbbra is tulajdonukat képező részvényeket sem el nem idegeníthetik, sem el nem zárolgathatják. A német csoport köteles a kezelési szerződés lejártakor a vállalatokat lehetőleg ugyanabban az állapotban visszaadni, mint ahogyan azokat átvette és köteles a család tulajdonát képező érdekeltségi részvényeket is a család birtokába visszabocsájtani. Köteles a szerződés tartama alatt a jó kereskedő gondosságával eljárni, az esetleges erőhatalmi tények folytán beállott károkat (pl. bombakárok), amelyek kiegyenlítésére saját anyagi ereje nem nyújt fedezetet, a mindenkor rendelkezéseknek megfelelően a magyar kormánytól beszélni és a megfelelő helyreállításra fordítani. Amennyiben ezek az összegek nem fedeznék a tényleges károkat, úgy a kezelésbe adott vállalatok rá eső osztalékából kell a hiányokat fedeznie. A német csoportot a kezelésért a forgalom után 5 % jutalék, valamint a vállalatok és érdekeltségek 50 %-a illeték, míg a fennmaradó 50% a család tagjainak kezébe fizetendő, legfeljebb azonban évi 1 millió pengő erejéig.

Hangsúlyozzuk tehát, hogy a vállalatok és érdekeltségek tulajdonjoga kifejezetten a család tagjaié marad, amit igazol a szerződésnek az a pontja is, amely szerint a kezelési szerződés lejártakor a vállalatok egészben, vagy részbeni eladása esetén a német csoportot azonos feltételek mellett elővételi jog illeti meg még 1 év tartamára.

E szerződés aláírása után a németek biztosították a család tagjainak semleges külföldre való kiutazását, kivéve 5 családtagot, akiket mint túszoikat Németországban védőőrizet alatt visszatartottak. Ezek között volt Weiss Alfonz gépészmérnök, ki politikával sohasem foglalkozott és kizárólag munkájának élte. Nevezett önként vállalta a túsok életveszélyes sorsát és a családjától való elszakítást azért, hogy ezáltal lehetővé tegye a politikai életben annyira exponált szerepet vivő sógorainak elutazását.

A szerződés által nyújtott lehetőségek megfelelő kihasználása a család Németországban túszként visszatartott tagjainak tudtával és beleegyezésével lehetővé tette a család által meg-bizott Budapesten működő néhány vezetőjének, hogy

1. a vállalatoknak az orosz előrenyomulással kapcsolatban német részről tervezett és különösen a Szálasi féle kormány által erőszakolt kitelepítését megakadályozza, legalábbis késleltesse oly mértékben, hogy maga az anyagüzem gépelszerelésének túlnyomó része Magyarországon maradjon.
2. úgy a német, mint a Szálasi kormány által tervezett erőszakossági és robbantási szándékok kijátszhatók voltak, ami lehetővé tette az üzemeknek a felszabadítás utáni gyors megindítását.
3. A család által megbízott vezetők, ellentétben a kormány által rákényszerített vezérigazgatóval, állandó érintkezést tartottak fenn az illegális mozgalmakkal és ezzel úgy a termelés, mint a kitelepítés ütemére a német és fasiszta érdekekkel ellentétes működést voltak képesek kifejteni. A megfelelő információk szolgáltatásával pedig elérték, hogy a kitelepítés késleltetése és az eredetileg német részről tervezett, de később a vezetőség közbenjárására elejtett robbantási szándékok a munkásság önfeláldozásának igénybevételével, tehát véraldozat nélkül voltak megakadályozhatók. Ugyancsak állandóan tájékoztatva volt a család az illegális mozgalmaknak juttatott támogatásokról is és beleegyezésével ez találkozott.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a család tagjai a szerződésről annak véglegesítése előtt tájékoztatták a Kormányzó urat rámutatva arra, hogy e szerződéssel látják egyedül biztosíthatónak az adott körülmények között a magyar érdekeket. Hogy e szerződés aláírása kizárólag kényszerhelyzetekben történt még így is, hogy ebbe

3./ A vállalat Igazgatósága szükségesnek tartja megemlíteni, hogy a vállalat irányítását végző Vörös Hadsereg képviselői segítségére voltak a gyárnak a szervezési és a munka megindításával kapcsolatos munkájában. Nevezettek támogatásával sikerült a gyárnak leküzdeni azt a nehéz helyzetet, amelyben volt a német megszálló csapatok távozása után. A gyár megkezdte a Vörös Hadsereg rendeléseinek teljesítését és belföldi piacra szóló cikkek kiszállítását. A Vörös Hadsereg képviselői messzemenő segítségről adtak tanúságot a gyári munkások részére történt élelmiszer beszerzése és a gyártási tervek teljesítéséhez szükséges különféle anyagok felkutatása alkalmával. E célból naponta 10 tehergépkocsi állott rendelkezésre, fuvardíj megtérítése nélkül.

4./ A vállalat igazoljuk, hogy FISZAK mérnök-alezredes, SUGIN mérnök-őrnagy valamint azok munkatársai részéről - nevezettek itt-tartózkodásának ideje alatt - a lehető legkorrektebb eljárást tapasztaltuk úgy a gyár Igazgatóságával, mint a munkásokkal szemben. A Vörös Hadsereg képviselői gyári működésük ideje alatt a gyárból semmiféle gépet, anyagot vagy felszerelést nem vittek el, ellenkezőleg, a Vörös Hadseregnek a gyárba történt bevonulásának időpontjától működő, jól megcsiszolt őrsgépek lehetővé tették a gyárnak kifosztástól való megőrzését.

Azonfelül meg kell még említenünk, hogy a motorgyártási üzemeinknek - autószállítási lehetőségek hiányában - SZTRACHOV vezérőrnagy hozzájárulásával, generál-javítást igénylő 12 db. teher és 2 db. személygépkocsi adatott át /korlátlan tulajdonba/, amelyek ezidőközben már üzemképesek váltak és olyan állapotban vannak, hogy a Vörös Hadsereg képviselőinek távozásával működni megszűnő katonai gépkocsik teljes mértékben pótolni tudják. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a Vörös Hadsereg által zsákmányolt 25.000.000.- pengőt nevezettek a gyárban hagyták a munkások és tisztviselők fizetése céljából. Ezzel a munka megkezdésének időpontjában, amikor a gyár még termékeket nem tudott eladásra kiszállítani, a munkásokat az éhségtől mentette meg.

A 3. Ukrán Hadsereg gépesített alakulatának parancsnoka SEROV alezredes úr útján a hadsereg gépesített alakulata részére eszközölt szállítások ellenértékének megtérítését folyamatosan teljesítette. 1945. VIII. 7.-én a hadsereg gépesített alakulatának a vállalat által eszközölt szállításokért 17.840.502,86 Pengő tartozása áll fenn, amelynek kiegyenlítése 1945. augusztus hó második 10 napjában esedékes.

5./ A vállalat igazgatóságának a 3. Ukrán Hadsereg gépesített alakulatával és FISZAK mérnök alezr., a gyár katonai főparancsnoka, valamint SUGIN mérnök őrnagy a gyár katonai főparancsnokával szemben semmiféle igénye nincs.

6./ A vállalat igazgatósága szükséges látja kifejezni hálás köszönetét a vállalat katonai vezetőjének, FISZAK mérnök alezr. és SUGIN mérnök őrnagy uraknak, valamint azok munkatársainak azért, hogy nevezettek együttműködése és a jó vezetés lehetővé tette a gyárnak hiánytalan és üzemképes állapotban való átvételét.

A WEISS MANFRÉD acél- és fémművei rt.-t Á T A D T Á K:

A 3. UKRÁN HADSEREG GÉPESÍTETT ALAKULATÁNAK PARANCSNOKA, A WEISS MANFRÉD GYÁR KATONAI FŐPARANCSNOKA:

FISZAK mérnök-alezredes

A WEISS MANFRÉD GYÁR KATONAI PARANCSNOKA:

SUGIN mérnök-őrnagy

A WEISS MANFRÉD acél- és fémművek rt.-t Á T V E T T É K:

A MAGYAR IPARÜGYI MINISZTERIUM KÉPVISELŐJE:

SALAMON-RÁCZ államtitkár

A WEISS MANFRÉD GYÁR IGAZGATÓJA:

/JÜNKER GÉZA/

ALÁBBIK JELENLÉTÉBEN:

A WEISS MANFRÉD GYÁR MŰSZAKI IGAZGATÓJA:

/KORBULY JÁNOS/

A WEISS MANFRÉD GYÁR KERESKEDELMI IGAZGATÓJA:

/FORRÓ LÁSZLÓ/

AZ ÜZEMI BIZOTTSÁG ELNÖKE:

/DRAHOS LAJOS/

Az irat található: Magyar Országos Levéltár, Weiss Manfréd konzern-vállalatok iratai; Okmánytár, 1092. sz. irat.

Feljegyzés

A Szövetséges Ellenőrző Bizottság gazdasági osztályán 1947. január 3.-án a potsdami egyezmény végrehajtásával kapcsolatos vegyes bizottsági ülésről

A bizottság ülésén részt vett a SZEB gazdasági osztálya részéről Matvienko alezredes, Nikolajev magyarországi szovjet javakat kezelő hivatal főnöke, Volpianski ügyvéd és Pedesko kapitány jegyzőkönyvvezető. Magyar részről jelen volt a Jóváértélt Hivatal képviselőjében Semtei Róbert főosztályvezető, a Pénzügyminisztérium részéről dr. Unger Ödön miniszteri titkár, a P. K. részéről Tasnádi főrevizor, valamint a Jóváértélt Hivatal részéről Katona és Mérő referensek, valamint az iparügyi tárca részéről dr. Szívós István miniszteri tanácsos.

Matvienko alezredes közölte, hogy a Szovjetunió a potsdami egyezmény alapján igényt tart az egész Weiss Manfréd konzernre.

Indokolás: A Dunai Repülőgyár részére 1941-44-ig a Reichsflugfahrtministerium 723 millió pengőt, a Steiner Művek 80 millió 500 ezer pengőt, összesen 803 millió 500 ezer pengőt adtak, a Magyar Honvédelmi Minisztérium pedig 483 millió pengőt adott

A Dunai Repülőgépgyár átadott a W. M.-nek 742 millió 500 ezer pengőt részben az acél- és fémműnek, részben a repülőgép és motorgyár rt.-nek. 1944. márciusában szállítások miatt a 803 és félmillió lecsökkent 616 millióra, ennek alapján 1944. március 20. és 25. között a vállalat vezetését a németek átvették faktikusan, majd május 17.-én egyezmény is iratott alá a német átvétellel kapcsolatban.

Minthogy az egész W. M. vagyon értéke 72 millió 900 ezer pengő,

/: W. M. Acél és Fémmű	alaptőke	8.5 millió,	tartaléktőkék	48.9 millió	
-,-	remó	-,-	6 millió,	-,-	3.6 millió
Dunai Repülőgyár	-,-	6 millió	-,-	3.6 millió	
	Összesen:		72 millió	/	

a tőkebefektetések a németek által adott tartozásokból 274 milliót képviselnek. A Szovjetunió igénye tehát azon alapszik, hogy a németekkel szemben fennálló tartozások garanciája az egész vagyon volt. A németek úgy látták, hogy a W. M. gyárak nem tudják teljesíteni tartozásuk kiegyenlítésére különböző szállításait, ezért bírtokba vették az egész vállalatot és ez ellen a magyar kormány nem tiltakozott.

A tartozásoknak 1944. márciusa után bekövetkezett csökkenése a Szovjetuniót nem érdekli, minthogy ez már a németek által átvett üzemek üzemvitelénél történt; a lényeges az 1944. májusi állapot.

A Szovjetunió fenti igényével kapcsolatosan közöltem, hogy továbbítom a magyar kormányhoz. Egyben megegyezés jött létre, hogy igényüket Szviridov altábornagy útján a miniszterelnök úrhoz a mai napon eljuttatják.

Feljegyzés

A magyar kormányhoz érkezett átirat szerint a Szovjetunió megbízottai arra alapítják a Weiss Manfréd acél- és fémművei r.t., valamint a konzernhez tartozó vállalatok átadására vonatkozó kívánságukat, hogy a németek 1944. március 19-ét követően saját rendelkezésük alá vonták a Weiss Manfréd vállalatokat.

Kétségtelen tény az, hogy 1944. május 7-én **[elírás! a helyes dátum 17-e]** a Weiss Manfréd család tagjai és a németek között a másolatban ide csatolt szerződés jött létre. A szerződésnek állítólagos "IV. része" hiányzik és a kapott információ szerint ezen részt a németek a családnak soha nem adták át. Ez a rész tartalmazta állítólag a család tagjainak kivételére vonatkozó megállapodást és bizonyos anyagi térítéseket is /állítólag a család 170 ezer dollárt kapott, erre vonatkozóan azonban a kapott információ szerint semmiféle írásbeli megállapodás nincs./

Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a Szovjetunió a Weiss Manfréd vállalatok átengedésére vonatkozó kívánságát arra alapítja, hogy:

- a németek a Dunai Repülőgépgyár r.t.-nak több mint 800 millió pengőt adtak és ezen összeget gyártási előleg fejében a Dunai Repülőgépgyár r.t. továbbadta a Weiss Manfréd acél- és fémművei r.t.-nak, viszont a Weiss Manfréd acél- és fémművei r.t. a Dunai Repülőgépgyár r.t.-nak 1944. március 19.-ig kb. mindössze 200 millió pengő értékben szállított, s így a Weiss Manfréd acél- és fémművei r.t.-nak a Dunai Repülőgépgyár r.t.-vel, vagyis végeredményben a németekkel szemben 600 millió pengő tartozása állt fenn.
- A Szovjetunió megbízottainak megállapítása szerint végeredményben a szerződés létrejöttét ezen fennálló tartozások tették indokolttá, bár ez az átiratból egészen nem tűnik ki, hanem feltétlenül erre lehet következtetni, ezzel szemben bizonyítható az, az ide csatolt szerződésmásolatból:

1./ hogy a szerződésben ezen gyártási előlegek nincsenek megemlítve, holott nyilvánvaló, hogy amennyiben a németek erre alapították volna a Weiss Manfréd konzern átengedésére vonatkozó igényüket, úgy a jogcímet a megállapodásba kifejezetten bele kellett volna foglalni, annál is inkább, mert nem vitás, hogy a szerződés készítésénél úgy magyar, mint német részről ügyvédek vettek részt.

2./ A megállapodás II. része többek között többek között a következőket tartalmazza:

"A Weiss, Chorin, Mauthner és Kornfeld családok árja és nemárja tagjai, akik egymással a legszorosabb rokoni és személyi kapcsolatban állanak, arra a meggyőződésre jutottak, hogy a velük szemben részben nemárja származásuk miatt német részről kényszerűképpen táplált bizalmatlanság miatt, még a legjobb akarat mellett sem lesznek abban a helyzetben, hogy a fegyverkezési kapacitás emelésével kapcsolatban támasztott követelményeknek kielégítő módon eleget tegyenek."

- A megállapodásnak ezen hivatkozott részéből, valamint azokból a közismert tényekből is, hogy a Weiss Manfréd család tagjai részben a Gestapo őrizetében voltak, részben pedig zsidószármazásuk miatt bujkálni voltak kénytelenek, következik az, hogy a németek, kihasználva a család szorult helyzetét, hatalmukkal visszaélve kényszerítették őket a megállapodás megkötésére.
- Felmerülhet a tárgyalások során az az ellenvetés is, hogy vajon a németeknek miért volt szükségük ezen megállapodás megkötésére akkor, amikor 1944. március 19-ét követően - Magyarország megszállása után - egyszerűen a Weiss Manfréd vállalatokat minden megállapodás nélkül önhatalmúlag birtokba vehették. Ezzel szemben áll az, hogy a Weiss Manfréd konzernhez tartozó vállalatok a magyar ipar kulcspozícióját jelentették és jelentik is, tehát az akkori magyar kormány intézkedéseivel mindent megtett abban az irányban, hogy zsidónak tekintendő személyektől minden vagyont elvegyen, ezt a németek tudták és nyilvánvalóan a magyar kormánynak ezt a szándékát kívánták megelőzni, mert saját hadiiparuk fokozása érdekében feltétlenül szükségük volt a konzernhez tartozó vállalatokra, annál is inkább, mert hiszen még a megszállást követően is félték a magyar kormány /különösen a Lakatos kormány alatti/ szabotálási szándékától. Természetesen mindezek csak feltevések, ezekre pozitívumot szerezni képtelenség.
- Az előadottakból nem vitás,

1./ hogy a Weiss Manfréd család tagjai a szerződést szabadságuktól megfosztva kényszerhelyzetben kötötték,

2./ Magyarországnak 1944. március 19.-én a németek által való megszállása jogellenes volt, márpedig ezért a németek által kötött mindennemű jogügyletet érvénytelennek minősítenek, ezért nemzetközi jogi szempontból a potsdami háromhatalmi egyezmény határozmányai jelen esetben sem alkalmazhatók.

Az irat található: Magyar Országos Levéltár, Weiss Manfréd konzern-vállalatok iratai; Labor Bizalmi Rt., 21. tétel

Alapítólevél

Másolat

Iparügyi Miniszter

21286/1949. szám
I. főosztály

Alapítólevél

1. Általános rendelkezések.

A magyar köztársaság kormánya a nemzeti vállalatról szóló 1948. évi XXXVII. tc. /Nvt./ 8. §-a, valamint a 8.230/1948. Korm. Számú rendelet 3. §-a alapján az 1948. évi december hó 31. napján 125/1948. szám alatt hozott minisztertanácsi határozatban

"Weiss Manfréd" Acél- és Fémművek nv.

cég alatt nemzeti vállalat alapítását határozta el.

- a. a nemzeti vállalat székhelye: Csepel,
- b. a vállalat tárgya: vas-, acél- és fémárúk, valamint gépek gyártása
- c. a vállalat tartama: határozatlan idő,
- d. a vállalat tekintetében az iparügyi miniszter illetékes,
- e. a vállalat a Weiss Manfréd Acél- és Fémművei Rt., a Weiss Manfréd repülőgép- és motorgyár rt. és a Telekkezelő és értékesítő rt. budapesti bejegyzett cégből alakul át.

2. Ügyvezetőség.

Az ügyvezetőség tanácsadó testület /:Nvt. 18. §:/

Az ügyvezetőség létszáma 5-9 tag, tagjai azok a munkavállalók, akiket az iparügyi miniszter az ügyvezetőség tagjaival kijelöl.

Az ügyvezetőség ülésein a vezérigazgató, akadályoztatása esetén a helyettese elnököl. Az üléseket a tárgysorozat közlése mellett az elnök hívja össze, a tárgysorozatra fel kell venni minden olyan tárgyat, amelynek tárgyalását az ügyvezetőség valamelyik tagja kívánja. Az ülésre az elnök olyan személyeket is meghívhat, akik az ügyvezetőségnek nem tagjai.

Az ülés határozatképességéhez az szükséges, hogy minden tag meghívót kapjon és az elnökön kívül legalább 3 tag jelen legyen.

A vezérigazgatót a szavazati jog nem illeti meg. A határozathozatalhoz egyszerű szótöbbség szükséges, szavazategyenlőség esetén a korban legidősebb tag szavazata dönt.

Az ügyvezetőség ülését legalább havonként össze kell hívni, ezenkívül pedig minden esetben, ha az ügyvezetőség két tagja kívánja.

Az ügyvezetőség üléséről rövid feljegyzést kell felvenni, a hozott határozatok pontos feltüntetésével.

A Nvt. 20. §-ának /2/ bekezdésében említett esetben az ülésről szabatos jegyzőkönyvet kell felvenni. A feljegyzést /jegyzőkönyvet:/ meg kell küldeni Nehézipari Igazgatóságnak és az Állami Ellenőrzési Központnak.

3. Cégjegyzés.

A vállalat cégjegyzése akként történik, hogy a vállalat írt, nyomott vagy nyomtatott cégszövege alá, a vezérigazgató - ebbéli minőségének feltüntetésével - névalírást írja a vállalat két cégjegyzésre jogosított munkavállalója együttesen névalírást írja.

A vállalat cégjegyzési joga megilleti a vezérigazgatót, az ügyvezetőség tagjait, valamint azokat a munkavállalókat, akiket a vezérigazgató a nehézipari igazgatóság jóváhagyásával a cég jegyzésére feljogosít.

4. Ügyletek jóváhagyása.

A nehézipari igazgatóság jóváhagyása szükséges

- minden jogügylet érvényességéhez, ha a jogügylet tárgyának értéke az 500.000 Ft.-t, visszatérő szolgáltatás esetében pedig az egy naptári éven belül esedékes szolgáltatás értéke a 150.000 Ft.-t meghaladja,
- a vállalat ügyvitelének keretén kívül eső jogügylet érvényességéhez, ha az ügylet tárgyának értéke az "a)" alatti megkülönböztetés szerint a 100.000, illetve a 30.000 forintot meghaladja.

Az alapítólevél jelen rendelkezései nem érintik azoknak az intézkedéseknek körét, amelyek a 7.210/1948. Korm. számú rendelet 3. és 4. §-a értelmében a kormány vagy az iparügyi miniszter elhatározására vannak fenntartva.

5. Felszámolás.

A vállalat felszámolásának a Nvt. 15. §-ának /1/ bekezdése 5. pontja értelmében a kormány határozata alapján van helye. A felszámolás tekintetében a Nvt. 26-32. §-ai az irányadók.

6. Üzleti év.

A vállalat üzleti éve a naptári évvel egyező. Az első üzleti év az 1949. évi január hó 1. napjától az 1949. évi december hó 31. napjáig tart.

Budapest, 1949. évi január hó 24. napján. /Kossa István/
sk.

A hivatalos másolat hitelével: iparügyi miniszter
olvashatatlan aláírás
irodavezető

Az irat található: Magyar Országos Levéltár, Weiss Manfréd konzern-vállalatok iratai; Okmánytár, 1092. sz. irat.

Végzés

Ikt. Sz. 355/1949.

Pestvidéki Törvényszék
Budapest, II. ker., Fő u. 70-78.
Budapest 2. fiók 27.

V é g z é s

A pestvidéki törvényszék mint cégbíróság az iparügyi miniszter 21.283/1949 I. fő. számú megkeresésére a nemzeti vállalatok cégjegyzékébe 740. szám alatt a következő korlátlan felelősséggel alakult nemzeti vállalat bejegyzését rendeli el:

"A lap"

Nemzeti Vállalat korlátlan felelősséggel:
Cége: Weiss Manfréd Acél és Fémművek nv.
Székhelye: Csepel, telepe: Gyepsor u. 1. szám.

"B lap"

A végzés száma: 355/1949, kelte: 1949. január 28. A nv. alapításának elrendelésére vonatkozó minisztertanácsi határozat száma: 125/1948, kelte: 1948. december 31., az alapítólevél száma: 21.286/1949 I. fő. lp. Min., kelte: 1949. január 24.

A vállalat tárgya: vas, acél és fémárúk, valamint gépek gyártása.

A vállalat tartama: határozatlan idő.

A nehézipari igazgatóság jóváhagyása szükséges

- minden jogügylet érvényességéhez, ha a jogügylet tárgyának értéke az 500.000 forintot, visszatérő szolgáltatás esetében pedig az egy naptári éven belül esedékes szolgáltatás értéke a 150.000 forintot meghaladja,
- a vállalat ügyvitelének keretén kívül eső jogügylet érvényességéhez, ha az ügylet értéke az "a)" alatti megkülönböztetés szerint a 100.000 illetve a 30.000 forintot meghaladja.

"C lap"

A végzés száma: 355/1949, kelte: 1949. január 28.

A cégjegyzés módja: a vállalat cégjegyzése akként történik, hogy a vállalatot írt, nyomott vagy nyomtatott cégszövege alá

- a vezérigazgató - ebbéli minőségének feltüntetésével - névalírást írja,
- a vállalat két cégjegyzésre jogosított munkavállalója együttesen névalírást írja.

Vezérigazgató: Bíró Ferenc vezérigazgató, budapesti, XI. Orsó u. 21. szám.

A bejegyzés foganatosítását és díjmentes közzétételét a cégjegyzékvezetőknek meg-hagyja; a közzétételt azzal, hogy az alapításra vonatkozó okiratokat a cégbíróságnál bárki megtekintheti.

A bejegyzésről értesíti; a megkereső hatóságot, továbbá a vezérigazgatót 4 drb. címpéldány kiadása mellett azzal, hogy aláírásaikat a cégjegyzéssel azonos alakban teljesítse, végül a budapesti törvényszéket mint cégbíróságot a 72.000/1948 I. M. sz. rend. 3. és 13. §-aira fi-gyelemmel azzal, hogy a vállalat az ott bejegyzett Weiss Manfréd Acél és Fémművei Rt., a Weiss Manfréd repülőgép és motorgyár Rt. valamint a Telekkezelő és értékesítő cégekből alakult át.

Budapest, 1949. évi január hó 28. napján.

Dr. Deák s. k. törvényszéki bíró.

Az irat található: Magyar Országos Levéltár, Weiss Manfréd konzern-vállalatok iratai; Okmánytár, 1037. sz. irat.

Alapítólevél - Függelék

Nehézipari Miniszter
Budapest, V., Szabadság-tér 5/6.
Telefon: 122-690, 123-590

Előadó: dr. Mikó István.
2906/1950/el/2. szám

ALAPÍTÓLEVÉL-FÜGGELÉK

A Minisztertanács az 1948:XXXVII. tc. 15. §-a alapján az 1948. évi december 31. napján kelt 125/1948. számú határozatával alapított Weiss Manfréd Acél- és Féművek nv. csepeli bejegyzett cég nevét az 1950. évi március hó 24. napján kelt 2008/1950. számú határozatával

Rákosi Máttyás Csepeli Vas- és Féművek

cégszövegre változtatta meg.
Egyéb tekintetben a vállalat alapítólevele továbbra is érvényes

Budapest, 1950. évi március hó 30.

Zsofinyecz Mihály s. k.
nehézipari miniszter.

A cégszövegben történt javítást a
"Csepeli" szó kihúzását Zsofinyecz
Miniszter elvtárs eszközölte.
Budapest, 1950. évi március hó 30-án.

/dr. Mikó István/
főeladó

Az irat hátoldalán:

Ikt. sz. 1060/1950.
Bejegyeztetett a nemzeti vállalatok cégjegyzékébe 74.005. sz. alatt.

Budapest, 1950. évi március 31.

Borosné
Cégjegyzékvezető

Az irat található: Magyar Országos Levéltár, Weiss Manfréd konszern-vállalatok iratai; Okmánytár, 1037. sz. irat.

Címkék:

[világháború](#) ^[2]

[Weiss Manfréd](#) ^[3]

[Vörös Hadsereg](#) ^[4]

[SS](#) ^[5]

[Szovjetunió](#) ^[6]

Kiadás: 4. évfolyam (2004) 6. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/a_weiss_manfred_konszernrol_a_rakosi_matyas_muvekig_egy_csaladi_vagyon_vegnapjai.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/a_weiss_manfred_konszernrol_a_rakosi_matyas_muvekig_egy_csaladi_vagyon_vegnapjai.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vilaghaboru>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/weiss-manfred>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/voros-hadsereg>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ss>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szovjetunio>